

SVENS BIBELOVERSIGT - DANIELS BOG

Bogens hvem, hvad, hvor:

Daniels Bog er i Septuaginta (LXX, græske overs. af GT) og i vore bibler klassificeret blandt profeterne, men i den hebraiske Bibel er den placeret i det tredje afsnit "Skrifterne" (Kethubim), sammen med efter-eksil skrifterne - Ester, Ezra, Nehemias og Krønikébøgerne.

Selvom Daniel havde profetisk nådegave, tjente han mere som statsmand end som profet. Hans budskab var bevidst universelt, hvor profeterne ellers fortrinsvis henvendte sig til Israel. Bogen opfordrer troende alle steder, i alle livets vilkår, til at leve Gud hengivent, for derved at triumfere med ham.

Forfatter:

Daniel, kom fra Judas fyrstelige slægt, og blev som ung, sammen med hans tre trofæller, bortført som gidsel af kong Nebukadnesar, for at påtvinge Judas ledere loyalitet overfor Babylon (Dan.1.1-7; 2 Krøn 36:5-6).

Han blev oplært ved det babyloniske hof, og kom aldrig tilbage til Juda, men hans fromhed, enorme evner og stigende indflydelse ved hoffet, fik sandsynligvis afgørende betydning på jødernes skæbne i eksil og selv i hans samtid blev han anerkendt som en af de mest gudhengivne mennesker på jorden (Ez 14: 14,20; 28:3).

Han levede igennem hele eksilperioden, og i tillid til Jeremias' profeti om at det ville ophøre efter 70 år, fokuserede han målbevidst på denne dag (9:2; Jer 25:12; 29:10) og fik lov til at se de første af hans trofæller, ca.50.000, i 536 f.Kr., rejse tilbage til Jerusalem sammen med Zerubbabel (Ezra kap.1-3).

Selvom Daniel i de første seks kapitler omtales i tredje person, er det tydeligt, at det er ham der personligt er kilden til bogen (se også 7:1,28; 8:2; 9:2; 10: 1-2; 12:4-5).

På grund af bogens usædvanligt nøjagtige og detaljerede forudsigelser, har mange teologer betvivlet at bogen kom fra det 6. årh. f.Kr. og foreslår i stedet at en forfatter fra det 2. årh. f.Kr., skrev det efter begivenhederne fandt sted, men i Daniels navn.

Tidspunkt:

Daniel kan have været ca.18 år da han i 605 f.Kr., blev bortført som gidsel til Babylon (1:3) og han

tjente der indtil han var ca. 90 år gammel (10:1). Han ankom til Babylon otte år før jødernes første store eksil under kong Jojakin, i 597 f.Kr., og nitten år før Babylon tilintetgjorde Jerusalem og affolkede landet i 588-586.f.Kr.

Bogen anvender babylonisk hoftidsregning (2:1; 7.1; 9:1; 10:1) og ud fra kapitlernes kronologi kan Daniels alder udregnes. Nebukadnesars regering 605-562:

kap. 1	(18 år, 605)
kap. 2	(21 år, 602)
kap. 3	(37 år, 586, jf. LXX)
kap. 4	(61 år, 562; jf 3. årh. Græsk kilde). Belsassars regering 549-539
kap. 7	(82 år, 541)
kap. 8	(84 år,539);
kap. 5	(84 år, 539). Kyros' og Darius' regering 539-531
kap. 9	(85.år, 538)
kap. 6	(86 år, 537)
kap. 10-12	(88 år 535)

Daniels Bog dækker, foruden Daniels samtid, hele tidsperioden fra det Ny-Babyloniske Riges opståen (605 f.Kr.) og indtil Romerriget med Jesu første komme og Jerusalems ødelæggelse (år 70 e.Kr.).

Der er specielt fokus på jødernes trængselsperiode omkring Jerusalem og Tempelens vanhelligelse under den syrisk græske Konge, Antiokus Epifanes IV. Et overgreb der førte til Makkabæer oprøret i Juda i årene 168-164 f.Kr.

Motiv:

Daniels bog er skrevet med tre formål:

1. At opmuntre jøderne i hans samtid til at fastholde deres tro på Jahve. Han var universets almægtige Herre og viste nåde mod alle som stode på ham.
2. At styrke kommende jødiske slægter til at tro på samme Gud, når de så Daniels nøjagtige forudsigelser gå i opfyldelse. Ligesom Daniel og hans venner ville Gud ikke nødvendigvis skåne dem fra trængsler, men han ville føre dem igennem dem.
3. At opmuntre ikke-jøder til også at sætte deres lid til Daniels Gud, ligesom storkongen Nebukadnesar; og ikke hovmode sig som kong Belshassar.

Bogens opbygning:

1	Introduktion.
1:1-21	Daniel og hans tre venners troskab overfor Gud
2:1-7:28	Guds undergørelser igennem hans tjenere.
2:1-49	Nebukadnesars drøm om verdensrigerne og Guds Rige
3:1-30	Gud redder sine trofaste tjenere fra ildovnen
3:31-4:34	Kong Nebukadnesar ydmyges og op-højes
5:1-6:6	Kong Belshassar anklages og dømmes
6:2-29	Gud redder sin trofaste tjener fra løvekulen
7:1-28	Daniels drømmesyn om verdensrigerne og Guds Rige
8:1-12:13	Guds forudsigelser igennem hans tjener.
8:1-27	Forudsigelser om Medo-Persien og Grækenland
9:1-27	Daniels bodebøn for Israel og synet om de 70 åruger
10:1-12:4	Forudsigelser af historien indtil Guds Riges komme
10:1-11:1	Kampen i den åndelige verden
11:2-35	Forudsigelser om Sydens og Nordens konger
11:36-12:4	Endetidens kampe
12	afslutning.
12:5-13	Gud sender Daniel til sin sabbats-hvile indtil dagenes ende.

Bogens indhold:

At leve i verden men ikke af verden, fordi Guds Rige sejrer til sidst.

Daniels bog har to klare budskaber:

Kap.1-6 fortæller de troende hvordan de skal leve i verden.

Kap.7-12 fortæller utvetydigt, at selvom Guds folk vil opleve trængsel i denne verden, vil de fremstå sejrrige til sidst. Dette vil ske fordi Bibelens Gud er universets Herre.

Afsnittet fra Kap. 2:4-7:28 er bevidst skrevet på aramæisk, datidens verdenssprog, og har derfor ikke-jøder i sigte. Det er en evangelistisk traktat, der anbefaler.

I. Daniel og hans tre venner hengiver sig til tro-skab mod Gud.

Daniel og hans venner beslutter at forblive tro imod Gud. Gud velsigner dem med anerkendelse, visdom og profetisk nådegave.

II. Israels Gud har suverænt herredømme i verden.

Gud gav Daniel overnaturlig indsigt til at genfortælle og tolke kong Nebukadnesars drøm om fremtiden og på mirakuløs vis reddede han også Shadrak, Meshak og Abed-Nego igennem ildovnens flammer.

Han ydmygede Nebukadnesar pga. hans hovmod og uret, men førte alligevel Babylons storhersker frem til personlig bekendelse og tro.

Han dømte bespottaren Belshassar og brugte anledningen til at ophøje den forstødte Daniel til rigets nye statsminister. Senere beskyttede han Daniel fra at dø i løvekulen og genindsatte ham i hans indflydelsesrige stilling ved perserkongens hof.

III. Gud kender fremtiden i detaljer og former dens endelige udfald.

Igennem syner viste Gud, at det er ham der styrer verdenshistorien og at alt en dag vil blive underlagt ham. Han afslørede den dæmoniske verdens antikristelige ånd og viste hvordan denne åndsmagt vil udtrykke sig i forskellige historiske situationer.

Guds folk skal forberede sig på at opleve svære trængsler, men kan regne med Guds hjælp og hans Riges endelige triumf. Igennem Daniel viste Gud hvordan hans troende kan bestå gennem trængslerne ved at hengive sig til ham og aktivt engagere sig i den åndelige kamp.

IV. Gud afslutter Daniels tjeneste, men fortsætter selv sit styre.

Gud lod Daniels lange tjeneste få en ende og lod ham gå ind til en tiltrængt hvile indtil opstandelsen ved verdens ende. Hans arv til Guds folk var et forbilledligt liv og en gengivelse af verdenshistorien, som den ses fra Guds side, til fortsat inspiration og trøst.

Bogens temaer:

Daniels Bog udmærker sig ved at undervise i disciplin på baggrund af Daniel og hans tre venners liv (Hebr 11:32-40, specielt 33-34). Derudover giver

bogen et panorama billede af verdenshistorien frem til afslutningen af det Gamle Testamente og kulminerende med Guds Riges frembrud.

Under dette tema fokuserer den især på principper og detaljer der vedrører den trængsel, som Guds folk vil gennemgå før hans endelige sejr.

Daniel og hans venners troskab imod Gud, er et vidnesbyrd om hvordan Guds folk kan leve et sejrende liv midt i en verden, der modarbejder denne tro (1:3-7; Joh 17:14-17; 1 Pet 1:13-21).

De lærte at sætte Gud på førstepladsen i livets små afgørelser (1:8; Luk 19:17) og derfor kunne de også bestå under store prøvelser (3:17-18; 6:11-12; Åb 2:10).

De erkendte deres afmagt, men så det som en mulighed for Guds indgriben og herliggørelse af ham (2:18-19,27-28; 6:23).

Nøglen til deres frimodighed var det personlige forhold til Gud og en sikker overbevisning om, at han kontrollerede verden (4:24; 5:21-23; Fil 3:17-20).

Denne tillid gjorde dem aldrig overmodige eller selvhøjtidelige, og deres omgangsform var altid præget af visdom og respekt (1:8-15 2.13-16).

Alligevel kendte de grænserne for hvor langt fredelig sameksistens kunne gå (3:7-18,23; 6:17).

Deres Gudstro gjorde dem aldrig verdensfjerne og de udnyttede deres evner til at avancere og brugte deres indflydelse til gavn for Guds folk (2:40; 3:30; 6:1-4).

Tillid til Gud (3:17; 6:23; 12:13) og hengivenhed til Gud (1:8; 3:17-18; 6:6; 9:3; 10:2-3).

Kendskab til og granskning af hans Ord (9:1-3).

Et aktivt bønsliv (2:18; 6:11; 9:3-23; 10:12) og fællesskab med andre troende (1:12; 2:17).

Aktiv brug af åndelige nådegaver (1:17; 2:20-45; 4:16-24; 5:11-28).

Gud kender og overstyrer både menneskers og nationers historie (1:17; 2:46-49; 5:29-30; kap. 7; 8; 9; 11:2-45).

Han åbenbarer sin vilje, og viser sin fuldkomne troværdighed (2:19,28-30,47; Joh 16:4).

Selvom om vantro mennesker kan blive imponeret over Guds almagt og alviden, betyder det ikke nødvendigvis, at de vil anerkende ham og følge ham som Herre (2:46-47; 3:28-29; 4:24-29).

På trods af at Gud overstyrer alt, vil der være tidspunkter, hvor ondskaben har magten i verden (3:19-20; 5:1-4; 7:21; 8:9-12; 11:29-39) og nogle vil på grund af dette opgive troen (11:32; Matt 24:12; Mark13:21-22).

Bibelen efterlader dog ingen tvivl om, at Guds Rige til sidst vil sejre (2:44; 7:27; Åb kap. 20-22).

Konflikterne i det åndelige univers genspejles i konflikterne i den fysiske verden (10:13-14,20; 2 Kong 6:15-18; Åb 12:7-18).

Dæmoniske kræfter har mulighed for at stå de troende imod, men de opererer indenfor rammerne af Guds almagt (10:10-20; Matt 6:13; Ef 6.11).

Guds disciple er udrustet til denne kamp og har mulighed for at vokse igennem den (Ef 6:10-19; Hebr 4:15).

Kun når dæmoniske kræfter melder sig direkte i form af egentlige besættelser, bør de konfronteres direkte (ApG 16:16-18; Jud v.8-10).

Gud advarer mennesker mod at stå ham imod (4:24; Ordsp 29:23; Luk 1:51-53; Jak 4:6; 1 Pet 5:5-6).

Hvis mennesker fortsætter i deres oprør, kommer de under Guds dom (5:18-28; Matt 6:12; 18:21-34).

Guds nåde står altid åben for enhver der vil standse sit oprør og omvende sig (4:31-34).

Baggrundsinformation:

Apokalyptisk litteratur litteraturform findes specielt i Daniel, Ezekiel, Zakarias og Johannes' Åbenbaring. Den karakteriseres af syner, kontakt til himmelske væsener og brug af billedsprog og symbolske tal.

Det er en billedlig fremstilling af Guds Riges endelige sejr i verdenshistorien, men viser også den åndelige konflikt Guds folk skal igennem. Når den forudsiger fremtiden er det ud fra åndelige principper, der kan komme til udtryk i vidt forskellige historiske tidsperioder.

Et eksempel er Antikrist, der illustreres af Antiokus IV besættelse af Jerusalem i år 168-165 f.Kr. (8:23-26; 11:21-35); Titus' ødelæggelse af Jerusalem i år 70 e.Kr. (Luk 21:20-24), samt den endelige Antikrists aktivitet ved verdens ende (7:23-27; 11:36-45; Matt 24:15; 2 Tess 2:3-12; Åb kap. 12-13; 19).

Daniels nøjagtige gengivelse af udenrigspolitikken mellem Ptolomæ og Selukker rigerne i årene fra 323 til år 165 f.Kr. (11:2-45) har fået mange til at foreslå at Daniels Bog først blev skrevet efter disse begivenheder var sket.

Påstanden underbygges ved henvisning til brugen af græske musikudtryk (3:5,10), samt bogens tilsyneladende uhistoriske oplysninger om Nebukadnesars sygdom (kap. 4) og kong Darius fra Medien (6:1).

Men følgende modargumenter kan fremføres: Hele Daniels Bog understreger at Gud kan forudsige fremtiden (2:28). Græske musikudtryk findes i 7 årh. assyriske skrifter, så de beviser ikke, at bogen blev skrevet i den græske periode.

Arkæologien kan bekræfte at babyloniske paladser havde kalkede vægge (5:5) og at der var forskel mellem babyloniske og persiske henrettelsesmetoder (ild hhv. løver, 3:6; 6:8).

En 2. årh. forfatter i Israel ville ikke have vidst dette. Blot fordi der ikke er andre kilder, til at bekræfte Nebukadnesars sygdom og mederen Darius, betyder det ikke, at disse oplysninger er fiktive.

Sprogæssigt er Daniels aramæisk meget mere lig Ezras (5. årh. f.Kr.) end Dødehavsrullernes (3. årh. f.Kr.). Endelig mangler der et motiv til at skrive en forfalskning om livet i 6. årh. Babylon, til forfulgte 2. årh. jøder bosat i Israel. Derimod hvis Daniels Bog er sand, giver den Guds folk god grund til at stole på ham, der kan bevare dem igennem døden (12:1-4; 1 Kor 15:15-19).

Gud gav Daniel en langt større forløsningsåbenbaring end de 70 år, som Jeremias havde forudsagt (9:3; Jer 25:1). Den ny 70 års periode varslede selveste Messias' komme og blev opdelt i tre perioder 7, 62, og 1. (Det første 7 tal v.25, indikerer at læseren skal regne i sabbatsår, dvs. der er tale om 70 åruger, dvs. $70 \times 7 = 490$ år).

Perioden begynder da ordet om Jerusalems genopbygning lyder. Her gives forskellige muligheder - år 538. f.Kr. (Ezra 1:1-4); 457 (Ezra 7:11) eller 445 (Neh 2:1).

De første 7 åruger (49 år) kan tænkes at dække perioden omkring Ezra og Nehemias. Talt sammen med de næste 62år, ($69 \times 7 = 483$ år), kommer man frem til Messias og hans sonoffer v. 24-26. Afhængig af hvilken udgangs-dato og hvilken årtype der vælges (romersk solår = 365 dage, eller jødiske måneår = 360dage), kommer man frem til følgende løsninger.

1. År 48 f.Kr., hvorefter Messias vil komme.
2. begyndelsen af Jesu offentlige tjeneste (år 26), dog mener nogen at kunne regne sig frem til palmesøndag (år 30).
3. Tilbage står en sidste åruge (7 år), som Daniel opdeler i to halve uger ($2 \times 3\frac{1}{2}$ år 9:27). Muligvis skal det kædes sammen med trængselsperioden med "*Ødelæggelsens Vederstyggelighed*" (7:25; 8:14; 12:7,11-12).

Sammenholdes de derudover med Jesu ord (Matt 24:15) og $3\frac{1}{2}$ års perioden gengivet i Åb (11:2-3;12:6; 13:5), vil det betyde at den sidste uge endnu venter på sin opfyldelse, og at Daniels profetiske åruger er gået i stå fra Jesu opstandelse og indtil Antikrist indgår en pagt med jøderne.

Antikrist vil bryde denne pagt efter $3\frac{1}{2}$ år og udløse den store trængsel i $3\frac{1}{2}$ år (9:27). Andre mener at hele profetien blev opfyldt ved Jerusalems ødelæggelse i år 70 e.Kr. (Luk 21:24).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Bibelens historiske bøger og profetiske bøger giver baggrunden for profetiens samtid (2 Kong 23:28-24:7; 2 Krøn 35:20-36:8; Ezras Bog; Jer 29:2).

Men Daniels Bog danner grundlag for meget af NT lære om endetiden. Jesus henviser direkte til Daniel (Matt 24:15) og Johannes Åbenbaringen blev inspireret af hans profetiske beskrivelser se fx: Åb 7:7,8,21,24; Åb 13:1,2,17. 7:9; Åb 20:4. 7:10; Åb 5:11. 7:25, 12:7; Åb 12:14; 10:13,21; Åb.12:7. 12:1; Åb 7:14; 17:8; 20:15; 21:27. Kap. 12:4; Åb 10:4; 22:10. 12:7; Åb 10:5-6).

Daniels Bog understreger at Guds frelseshistorie bevæger sig mod en kulmination i verdenshistorien hvor Gud igen overtager den direkte styring i verden. (2:44; 7:9-14; Mark 13:24-27; Fil 2:6-11; 1 Tess 4:15-17; Åb kap. 19-22).

Daniels Bog gør meget ud af, at Guds folk skal forvente trængsel og forfølgelse. Som Guds vidner i verden, vil de blive genstand for Satans, Antikrists og menneskers had.

Bogen opmuntrer til at holde ud igennem trængselen, fordi enten vil Gud udfri sit folk af trængselen eller også vil han føre dem igennem den (3:16-18; 6:1-17)

Bogen taler tydeligt om en stor trængsel ved dages ende (7:21,25; 8:24; 9:27; 11:29-12:1; Matt 24:15-22; 2 Thess 2:1-12; 1 Joh 2:18-21; 4:1-3; Åb 12:1-13.8).

Daniels Bog forkynder at mennesker vil opstå efter døden. Nogen vil opstå til evigt liv andre til evig fortabelse (12:2,13; Joh 5:24-30; 11:23-27; 1 Kor kap. 15; Åb 20:4-15).

Jesus i det Gamle Testamente

Jesus er Guds hovedhjørneste, udvalgt og tilskåret af Gud. Kun ved at underlægge sig ham vil man bestå til evig tid (Luk 20:17-18).

En som en gudesøn (3:25-26). Gud er med sit folk i trængselen. Der er yderligere en skikkelse hvis herlighed overgår bogens andre himmelske væsener (10:4-21 ift. 8:16; 9:21; se ApG 9:3-9; Åb 22.9).

Menneskesønnen (7:13). Den himmelske menneskesøn, sandt menneske og sand Gud (Matt 26:63-65; Luk 1:32; Fil 2:5-11; Åb 1:4-18).

Jesu seksfoldige sonoffer (9:24). Han tøjler overtrædelser. Han bringer synden til ophør. Han soner skylden. Han bringer evig retfærdighed. Han besegler alle profetierne. Han er Guds salvede.

Bogens mest kendte afsnit:

- 1** Daniels og hans venners troskab mod Gud
- 2** Daniel tyder Nebukadnesars drøm
- 3** Shadrak, Meshak og Abed-Nego i ildovnen
- 5** Gud sætter sin skrift på væggen
- 6** Daniel i løvekulen
- 7** Daniels syn om Guds Riges komme
- 9** Daniels bodsbøn og de 70 åruger til Messias' komme